

העם

נמר בלתי-מונח

אמר ניהרה, יהודי הגדול: אל יתפלא השוכב לישון עם נמר, אם הלז יטרפנו בלילה.

מאות אלפי האזרחים, שהלכו לפני 3 שנים לישון עם הנמר של תקנות-החירום, היו בטוחים בהחלט (בהתאם להבטחות השרים), כי הנמר יאכל רק אחרי: בעיקר ערבים. רבים הופתעו, כשנוכחו לדעת, כי הנמר אינו מבחין בין עברי לערבי, מוכן לנשוך כל חוג, שאינו מוצא חן בעיניו.

נדמה היה, כי הצעקה הגדולה, שקמה בכנסת (ראה להלן), בויכוח על ביטול התקנות, היא הד לחששות העמוקים, שעברו

המשטרה

"אני נאלץ, לצערי..."

גם אלה שטענו, כי הנמר בסדר, היו סבורים, כי שינוי חדות מדי, כשהופיעו הנאשמים הארזונים בבית-המשפט, והודיעו כי התעללו בהם במחנה-הריכוז, עבר וזעזע שני במדינה.

בחודשים האחרונים התשנה יחס הציבור כלפי המשטרה לטובה. השוטרים הרוכבים קסמו לגבירות, גם הגברים לא יכלו לכוּס, כששוטר ניגש אליהם, הודיע בנימוס עצוב: "אדוני, אני נאלץ, לצערי, לרשום לך ראו פורט..."

כשהוכח במשפט טריפוס, כי קצין-משטרה התעלל בעציר, ונודע, כי שוטרים אנטי

1947: עצירים עבריים, חייל אנגלי

אונן התקנות...

עצירה ערבית במשטרת אברוגוש, נפגם במקצת אימון חדש זה: וזה בלא לדון במעשים עצמם, אלא עקב העובדה, שהפושעים השוטרים נעצשו וזערו ביותר. ברור היה, כי אי-אפשר למנוע מעשים סאדיסטיים מקריים כמשטרה, שרבים מבין מגויסיה למדו את תורת-המשטרה במחנות-ההשמדה הנאציים, ושק עונשים חמורים ביותר יכולים למנוע הפיכת מעשים כאלה לכלל השבוע נראה, כי המשפך הכללי של המשטרה לא למד לקח זה. מסקנות החקירה ה-משטרית, אחרי הודעות הנאשמים, לא נראו רציניות ביותר. כל ההאשמות (פרט לאחת) נדחו, מפני שלא היו עדים להתעללות שני עשתי — לפי טענת הנאשמים. אולם קשה להניח, ששוטר יבצע מעשים שפלים לעיני קהל צופים, או ששוטר אחד ימסור עדות כלפי רעהו, ויביא את מפקדיו במבוכה. דעה זו השתלטה, כנראה, על הכנסת, שבינתה, לפי הצעת שר המשטרה, יעדת חקירה מיוחדת, הביעה נואת אלאמון לחי קירת המשטרה.

את רוח האדם ברוחב. ואמנם, היתה זאת צעקה רבת-רושם: כל המפלגות דרשו את הביטול, מפא"י וידידה האינטימיים ביותר נמנעו מהצבעה, רק השר פנחס רוזן הצביע נגד הביטול.

אולם הרושם היה מטעה. כל המפלגות פולו לעבר הבוחה, ריהרו על כותרת עתון המחרת. אנשי חרות ראו בתקנות סוס חדש, אחרי שהסוס הקודם — תבוסת הממשלה בסכסוך החולה — איכזב (האירח הממוצע היה סכור, כי הממשלה לא נהגה בחכמה רבה בסכסוך זה, שמת כשמצאה דרך להי סוג, פחות או יותר, בכבוד). הציונים הכלליים יכלו גם הם לשמוח לקראת המציאה, לולא העובדה, ששערורית המעצרים ליכדה מחדש את שורות הדתיים, שעמדו להתפורר, גיבשה מחדש את ציבור הבוחרים הדתיים, אשר הציונים-הכלליים קיוו למצוא בו אחיזה רחבה. מפא"י, שהרגישה במכה בעוד מועד, נעה עם הרוח עד עבור זעם.

כודל: מוות. אולם כל המפלגות באות נמנעו מלהכנס לעצם הבעיה, שאינה בעיה של בחירות: אי-אפשר לבטל את תקנות-החירום כלפי האזרח העברי, מבלי לבטל לך גם ביחס לאזרח (ולמסתנן) הערבי. הקוראים לביטול התקנות שתקו שתיקה רבת-משמעות בנקודה קטנה זו.

אין ספק, שתקנות-החירום הן אחת התחרות קות הדורסניות ביותר בעולם, המעמידות בצל, מבחינה תיאורטית, גם את התחוקות, שהיו קיימות ברוב הארצות הפאשיסטיות. לפי התקנות אפשר לאסור אדם למשך שנים בלא משפט; אפשר לדון אותו במשפט צבאי אף ללא עונש שהוא (כולל מוות), בלא שתהיה לו זכות פניה לבית-דין אמתי; אפשר לחסל עתון ע"י צו שרירותי. התקנות הופכות לצחוק את עצם המושג דמוקרטיה.

האם אפשר לבטל תקנות אלה ממש, בלא לערער את בטחון המדינה כלפי הערבים? לא אזרחים רבים חושבים: כן, בתנאי שיתנו זכויות מלאות לערבים במדינה. הממשלה (ולמעשה כל המפלגות) אומרות: לא. המסר קטן: אפשר לבטל את התקנות ה-נאצי-ברב-טיות, להחליפן באותן התקנות ממש, כל-בוס "ישראלי" מקורי. התוצאה: הנמר יש בע, הכבש המפלגתי יישאר שלם.

היחיד שלא הסכים לקומדתה זו היה פני חס רוזן שרה-המשפטיים. באומץ-לב רב הצביע בעד קיום התקנות הנוכחיות. ואמנם, היה דרוש אומץ-לב, כדי להצביע בעד תקנות אלה ולייצג, באותה שעה, מפלגה פרוגרסיבית, ליברלית.

הענקתו של טרומן עולה להניע לעשירות מן הסכום המבוקש. כסיה אין, כנראה, לקחת ליותר מ-100 מיליון דולאר מכל 3 המערי נות: האגרות, המגבית, כיסו של טרומן. סותמיהורים במשרד האוצר חדלו לחלום על הבראה אמיתית של-המשק. שיא החלום כיום: לקיים את הרוח האופטימית הנוכחית עד למחרת יום הבחירות.

המשק

הבגדים ידברו

"מה אשמים אנחנו שישנן בחירות?", שאל במירות יצרן אריגים, כששמע את הבשורה.

במשך חודשים רבים התדלדלה תעשיית ההלבשה וההנעלה. הממשלה לא סיפקה חמ"ר ייצוגים במידה מתאימה. פועלים רבים זכו, עם מעטפת התשלום, להודעת פיטורים.

כל זה השתנה לקראת הבחירות. גבר הרצון לספק את דרישות הצרכן-הבוחה, להור כיה לו, כי אחרי ולמרות הכל, הממשלה הביאה את המצב. כדברי הליצן: "תנו לבגדים לדבר במקומנו..."

אלא שהרעיון עלה במאוזר. הפקידים ישיבו ומצאי: אם יספיק עתה חמ"ר גלם ליצרנים, לא תופיע הסחורה הגמורה בשוק לפני הבחירות. נאנחו הפקידים אנחה עמוקה — המיינו סחורות סקסטיל מוגמרות בסכום של מיליוני לירות. נודמן סוחר יהודי בארץ סליה, שהסכים להעביר מוצרים בסכומי ענק.

גברה התסיסה בהתאחדות בעלי-התעשייה, שרבים מחבריה סבורים, כי הנשיא יהיה שיש, אריה שנקר, נהג בעדינות רבה מדי כלפי מדיניות הקיצוב. "בנים גידל ורומם", אמר דובר האופוזיציה, "והם פשעו בו". הרישה: לנקוט פעולה דראסטית נגד הבגדים.

מה שהובטח, הובטח. התעשיינים לא נשארו יחידים בהתמרמרותם. פנחס לבון הגיע לאותה מסקנה, כחבריו במשרדו של גרי: דרושות ביציע לפני הבחירות. מניין מביאים? מתורכיה. אמנם אפשר היה להשיג תמש באותם הדברים, כדי להביא מספוא ללולים המקומיים. לקבל את הכמות הדרושה מידי חקלאים עבריים. אולם גם כאן אחרת את המועד. הברירה היתה: לדחות את הבחירות או להזמין בתורכיה. תורכיה ניצחה.

נות היהודית, יצחק רפאל, מיצה את סגולות הפצצה, שנישאתה מיוחסת על-ידי משטרת ישראל לבנות הקנאים. זרבות ביותר: סקנה (כקופסת סרדינים), עשנה, מדיעה, מפחידה והרטינת והוסיף, בחיוף, כי עוד יתברר שהיא אטומית אחר שמנחם (המרד) בגין וסגנו, יעקב מרדור, זעקו באסיפת-המונים נגד משטר תקנות החירום, ירושת המנדטור הבריטי, נחברר כי בשלושת הימים הקודמים הספיקה כנסת-ישראל להתגבר על פילוגיה הפוליטיים, להתאחד בתביעה לסילוק האיום על חופש הפרט, להעביר ברוב קולות (53) את ההחלטה לדון בבטול תקנות החירום, כשעורך-הדף היקני, שר המשפטים ד"ר פנחס רוזן, נותר כמתנגד יחיד לביטולן. נימוקו: החשש לתיוו שישתחרר בשטחים חיוניים (צנ"זורה, ממשל צבאי).

איפך בארץ מומחה: מלבד ישיבת האבל לזכר שר התרבות והחינוך, דוד רמז, בה הוכחה שוב אי-בגרותה של הכנסת, שלא הסתפקה בדברי יו"ר הכנסת, חיללה את האבל בצורה הספרים, הספר לסיעה, הוקדשו כל ארבע שיבות המליאה לדיון במעצר הצעירים הדתיים ובשימוש תקנות החירום.

לאחר דרישות חריגי-ביטויים, בהם היתה יד מפא"י (ושותפה היחיד: המפלגה הפרוגרסיבית) על התחוננה, ובהם גילה משה שרת, כי נוסף לחבית החבלה בכנסת (שטרם הוכחה) הגו אנשי ברית הקנאים מוזימות חבי לניות נגד מוסדות ממשלתיים שונים, שוכנע, כאמור, רוב הכנסת בצורך ביטול תקנות החירום, אך נאות להורות להעדת החוקה להגיש הצעת תקנות, רבות יותר, שתבטנה את הגנת ענייני המדינה בשעת חירום.

בכל הוכח פעם נוספת, כבמשבר החינוך שהביא להכרות כוחה של קואליציה אופוזיציונית, המטילה את כל כובד משקלה בעד ית הנידונה.

פעם נוספת הוכחה, כמו כן, בקיאותם ההיסטורית של הח"כים. הלוחמים למשפט ולהחרות האדם. כאשר מנחם בגין הרעים נגד שפיטתם האדמיניסטרטיבית של העצור רים, הפריעו סגן שר התחבורה הטרי, ראובן שרי: "כיצד שפסת אתה אנשים, ואפילו למות?"

הרגיעו, בזעקה, מי שהיה מפקד האצ"ל: "שאל את בארי שליך."

1951: עצירים עבריים, שוטר עברי.

בלבוש חדש...

מפלגות

מה הלאה?

האם חסידי החיים השיתופיים נדבקו מתאום בשנעין קולקטיבי? שאלו את עצמם יושבי בית-הקפה בתל-אביב, כשקראו בעתון, שנציגי 80 משקי הקבוץ המאוחד התכנסו בנען, התפוררו כשבלבם התלחט פילוג. האם אין שני עובדי פלחה יכולים לעבוד יחד, מפני שהאחד מעדיף את טרומן, השני את סטאלין?

ואמנם בעיני השלוח האולימפית של יושבי בתי הקפה, נראתה כל הבעיה כטרומן מסוכן, חסר כל תכלית. הרי בעיר חיים יחידים אנשים מכל המפלגות, בלא שאיש יתנפל על רעהו ויכנהו כינויים. אם כך הדבר בעיר, שאין בה כל קשר חברי הדוק, מדוע יהיה המצב שונה בקיבוצים. שם מכירים האנשים איש את רעהו. שנים רבות עבדו יחד, סבלו יחד,

הצד המפתיע בעיני: 65% ממשקי העיר פות נתונים כבדי תנובה. שהיא אחד מעמודי התווך של מפלגתו של פנחס לבון. אלא שלא נשארה לשר ברירה: הוא הבטיח 22 ביצים לחרוש לכל צרכן. ובניגוד לקודמו, דב יוסף, שם לבון את עתידו הפוליטי על קלף אחד: להבטיח מעט, לקיים כל מה שהובטח. הקרבן לכלל הנאה: תנובה.

הכנסת

אסוים בקופסה

69 יום לפני פיזור, לא נבהלה הכנסת הראשונה, לא דחקה בממשלה להרחיב את הדיון בכשלון המחפיר בחולה (והדיון במרד חב), במצב האספקה המשובש והמשתבש יותר, על-ידי הודעות והודעות שכנגד של שרי הממשלה, מנהלי משרדה. הכנסת התרכזה בנקודה ושמה: חירות האדם.

יצחק רפאל מתזדעזע: אחר שחתנו של שר הדתות וראש מחלקת העלייה של הסוכי

4 העצירים הראשונים ממחנה-ההסגר בג'למי, שהובאו לפני שופט.